

Bulletin advokacie online

eFocus

Bulletin advokacie online pro Vás nově přináší odborné příspěvky týkající se aplikace občanského zákoníku a dalších nových právních předpisů v praxi.

Vybíráme pro Vás: Několik úvah nad poslední novelou advokátního tarifu

Autor: **JUDr. Jiří Grygar, Ph.D.**

S účinností od 1. 7. 2014 došlo k novelizaci[1] advokátního tarifu[2] a ke snížení výše odměny advokáta v tzv. formulářových věcech zavedením nového § 14b. Sledovaný cíl, aby odměny odpovídaly skutečné náročnosti úkonů ve věci, se obecně jeví jako chvályhodný, avšak lze se zamýšlet nad tím, nakolik je provedení systémové a nakolik je změna přezkoumatelná z hlediska důvodovou zprávou tvrzeného nedotčení ústavní zásady proporcionality. Odůvodnění novely sice správně vychází ze závěrů Ústavního soudu, ale omezuje se v podstatě na pouhé snížení stávající výše odměn s konstatováním, že takto snížená výše odměn již je přiměřená, aniž by však byl uveden racionální a přezkoumatelný rozbor proč a na základě jakých konkrétních kritérií byl takový závěr učiněn. Postup odůvodnění by tedy měl být opačný.

Premisy postulované Ústavním soudem

Domnívám se, že je nutné vyjít z premis postulovaných Ústavním soudem, a to, že:

- 1) Proplácí se všechny **účelně** vynaložené **přiměřené** náklady.
- 2) Ve sporech o zaplacení částky do 10 tis. Kč (bagatelních sporech) by výše odměny měla zpravidla odpovídat výši vymáhané částky (Pozor – náhrada hotových nákladů není součástí odměny a nelze ji v uvedené konstrukci zohlednit!).
- 3) Výjimkou z bodu ad 2) jsou případy, kdy vymáhaná částka je tak nízká, že náklady splňující kritéria ad 1) ji převyšují. Objektivním limitem výše náhrady přitom musí být výše limitu pro pojem bagatelních sporů (tj. 10 tis. Kč).

Premisy řádného běhu soudního řízení

Dále je nutné vycházet z premis „řádného a standardního běhu“ soudního řízení v takových typech věcí:

- Nelze přihlížet k formě podání (elektronické nebo listinné), neboť i listinná podání jsou vyhotovována z elektronického zdroje tiskem a rozlišování formy by vedlo k účelovému podávání listinných žalob namísto elektronických, které v bagatelních sporech převažují.
- Argumentace o snaze zabránit postupování pohledávek (kdy motivem nákupu pohledávek není vymožení pohledávky samotné, ale náhrady nákladů řízení) je nepřipustná za situace, kdy hmotné civilní právo (občanský zákoník) a tím méně právo ústavní, nestanoví žádná omezení

ani zákazy pro postupování pohledávek. Jde tedy o populistickou konstrukci bez právního základu. Rozlišování mezi tím, zda pohledávku vymáhá původní věřitel nebo postupník, by tak mohlo představovat diskriminační zásah.

- Zrušení tzv. paušální vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. vedlo k tomu, že žalobci, resp. jejich právní zástupci (bez ohledu na to, zda žalobcem je původní věřitel či postupník), na výzvu soudu, zda účastníci souhlasí s rozhodnutím věci na základě listinných důkazů bez nařízení jednání postupem podle § 115a o. s. ř., reagují ve zvýšené míře vyslovením svého nesouhlasu. Soud je proto nucen nařídit jednání, kdy následně při jednání žalobce v naprosté většině případů již neuvede žádná další skutková tvrzení ani důkazy oproti tomu, co již uvedl dříve v žalobě a věc navíc mnohdy končí vydáním rozsudku pro zmeškání. Takový postup je tedy v tomto směru zřejmou účelovou snahou o navyšování nákladů řízení, tj. ziskem dalšího úkonu právní služby podle advokátního tarifu a související odměny. Po zrušení vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. došlo též k tomu, že i v bagatelních sporech je odměna stanovována podle vyhl. 177/1996 Sb., aniž by současně byla výše omy limitována v souladu s rozhodnutím Ústavního soudu ohledně tzv. „zásady jednonásobku“.

Pokud jde o snížení výše náhrad ve formulářových nebo bagatelních sporech, musí mít takto stanovená výše reálný podklad. V tomto směru lze odkázat na výše uvedené postuláty Ústavního soudu. Je proto nutné vycházet z běžného průběhu řízení v bagatelních sporech, který bývá následující:

- Nejprve dojde mezi budoucím žalobcem a jeho zástupcem k **převzetí a přípravě zastoupení** [tj. jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a) adv. tarifu],
- Dále k zaslání **předžalobní výzvy** (podle § 142a o. s. ř.) advokátem [tj. ½ úkonu podle § 11 odst. 2 písm. h) adv. tarifu; zde je nutné konstatovat, že některé soudy přiznávají advokátům nikoli ½ úkonu, ale celý úkon podle § 11 odst. 1 písm. d) adv. tarifu i pokud výzva postrádá skutkový a právní rozbor]. Bylo by vhodné též doplnit, že pokud předžalobní výzvu učinil vůči žalovanému již sám žalobce, pak za opakovanou předžalobní výzvu, kterou následně jménem žalobce učinil jeho právní zástupce, nejde o úkon právní služby, neboť jde o zbytečné dublování. V této souvislosti by bylo možné zvážit doplnění § 11 vyhlášky o nový odst. 4, který by obsahoval výčet, jaké úkony nejsou úkonem právní služby.
- Poté dojde k sepsu a **podání žaloby** [tj. jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) adv. tarifu];
- Poté zpravidla soud v těchto typech věcí vyzývá účastníky usnesením k vyjádření, zda souhlasí s rozhodnutím věci na základě listinných důkazů bez nařízení jednání a že pokud se v soudem stanovené lhůtě (zpravidla 7 až 15 dnů) nevyjádří, bude se mít za to, že s takovým postupem souhlasí. Přestože účinky takového usnesení nastávají, i když se účastník nevyjádří, tak dochází v praxi často k tomu, že zástupce žalobce podá u soudu písemné podání, že s takovým postupem souhlasí a za toto vyjádření se pak domáhá přiznání dalšího jednoho úkonu právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) adv. tarifu za písemné podání ve věci samé. Nejde o podání ve věci samé, nicméně jde zřejmě o úkon právní služby svou povahou a účelem nejbližší a tedy ve smyslu § 11 odst. 3 by stejně došlo k aplikaci § 11 odst. 1 písm. d) adv. tarifu. Bylo by proto vhodné výslovně stanovit, že souhlasné písemné podání učiněné na výzvu soudu, jejíž shodné účinky by nastaly i v případě nečinnosti, nepředstavuje úkon právní služby (a přísluší za něj jen režijní paušál za poštovné nebo stanovit odměnu jen ve výši ½ úkonu).
- Pokud účastníci souhlasili nebo se nevyslovili, soud rozhodne rozsudkem bez nařízení jednání a další úkony právní služby nevznikají. Pokud žalobce nesouhlasil, soud nařídí jednání, přičemž za účast na něm přísluší odměna za další jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. g) adv. tarifu. Vzhledem k výše uváděnému negativnímu jevu vyslovování nesouhlasu s rozhodnutím bez nařízení jednání, coby důsledku zrušení vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., by bylo vhodné, v případě, že žalobce resp. jeho právní zástupce při jednání neuvede žádná další

skutková tvrzení ani důkazy oproti tomu, co již uvedl dříve v žalobě (typicky proto, že toho není zapotřebí, když žalovaný je v řízení pasivní a k žalobě se nijak nevyjádřil), pak by mu neměla příslušet odměna za úkon právní služby spočívající v účasti u jednání a to ani v případě, kdy byl vydán ve věci rozsudek pro zmeškání. Důvodem pro takový postup je skutečnost, že věc mohla být vyřízena mnohem hospodárněji rozhodnutím bez nařízení jednání.

Úvahy *de lege ferenda*

Počet úkonů a výše odměny

Z výše uvedeného vyplývá, že u bagatelních sporů většinou postačí jen 2,5 úkonu právní služby (za převzetí zastoupení, za předžalobní výzvu a za podání žaloby). Pokud budeme vycházet nikoli z 2,5 ale z 3 úkonů (pro snazší výpočet), pak výše odměny za tyto 3 úkony právní služby, coby celkové odměny za řízení, by měla být stanovena v takové výši, aby ve většině případů obdobného typu byla odpovídající odměnou (tj. aby byla způsobilá pokrýt jak skutečné náklady advokáta tak i představovala i přiměřený zisk, reflektující náročnost práce, časové vytížení a další složky, které by jinak vedly k tomu, že by zastupování v takových věcech bylo pro advokáty ekonomicky neziskové). V opačném případě by stačilo ve shodě s rozhodnutím Ústavního soudu ve vyhlášce stanovit, že **výše odměny ve sporech o zaplacení částky do 10 tis. Kč je paušální, a to ve výši žalované jistiny, ledaže by výše odměny stanovená podle jednotlivých úkonů právní služby byla nižší.**

Omezení počtu úkonů za sníženou odměnu

Omezení výše náhrady nákladů řízení na určitý počet úkonů právní služby může dle mého názoru představovat **rozpor se zákonnou úpravou** § 142 odst. 1 o. s. ř., která stanoví, že: „**Účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.**“

Potřebnost provedení určité právní služby se tedy posuzuje výlučně ke konkrétní projednávané věci a nelze ji tedy omezit podzákonným předpisem (vyhláškou), tím méně za situace, kdy vyhláška sama v jiném svém ustanovení stanoví, že za daný úkon přísluší určitá odměna. Posuzování potřeby provedení úkonu právní služby vylučuje možnost jejich omezení co do počtu.

Výše režijního paušálu

Bylo by vhodné změnit výši režijního paušálu za jeden úkon právní služby (§ 13 odst. 3 vyhl. č. [177/1996 Sb.](#)) generálně tak, aby odpovídal skutečným hotovým nákladům v souvislosti s realizací úkonu právní služby, s nímž je spojen. Vzhledem k aktuálním cenám poštovního (cca 40 Kč) a hovorného (neomezené paušály za cca 600 Kč měsíčně) se částka 100 Kč obecně jeví jako přiměřená oproti stávající částce 300 Kč. Je třeba mít současně na paměti, že režijní paušály představují **náhradu** vynaložených hotových výdajů a **nikoli odměnu**, a nelze proto tyto částky zohledňovat při posuzování zásady tzv. jednonásobku odměny, postulované Ústavním soudem. Formulace ustanovení § 13 odst. 3 vyhl. č. [177/1996 Sb.](#) by mohla být následující: "**Nedohodl-li se advokát s klientem na jiné paušální částce jako náhradě výdajů na vnitrostátní poštovné nebo přepravné a místní-hovorné a přepravné, činí tato částka 300 100 Kč na jeden úkon právní služby.**"

Dále čtěte >>> [ZDE](#).

[1] Vyhláška č. [120/2014 Sb.](#), kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996 Sb.](#), o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

[2] Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996 Sb.](#), o odměnách advokátů a náhradách

advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Na webových stránkách www.bulletin-advokacie.cz naleznete obsah stavovského odborného časopisu Bulletin advokacie, který je držitelem prestižního ocenění Právnícký časopis ČR pro rok 2011 a 2012 a nově také 2014, od letošního roku je taktéž recenzovaným časopisem.

Dále zde naleznete odborné příspěvky exkluzivně určené jen pro tento portál, denně aktuality ze světa práva, české i zahraniční advokacie, legislativy a judikatury.

Bulletin advokacie, Bulletin advokacie online
Česká advokátní komora

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)